

szanse
ryzyka
perspektywy

Sektor rolno- spożywczy od podstaw.

Tytuł:

Sektor rolno-spożywczy od podstaw. Szanse, ryzyka, perspektywy.

Autorka:

Emilia Banek

Opiekun merytoryczny:

Bogusz Julian Kasowski

Data opracowania:

Sierpień 2025

POLAK
inwestor

FINANSE
BEZ
FILTROW

TRAMPKI
NA GIEŁDZIE

KLAUZULA INFORMACYJNA

Ta publikacja jest informacyjna i edukacyjna. Nie jest rekomendacją inwestycyjną ani informacją rekomendującą lub sugerującą strategię inwestycyjną. W materiale nie sugerujemy ani nie doradzamy żadnej decyzji lub strategii inwestycyjnej. Materiał nie uwzględnia indywidualnej sytuacji finansowej, potrzeb i celów inwestycyjnych klienta. Nie jest też ofertą sprzedaży ani subskrypcji. Nie jest zaproszeniem do nabycia, reklamą ani promocją jakichkolwiek instrumentów finansowych. Niniejszą Publikację przygotowaliśmy starannie i obiektywnie. Przedstawiamy stan faktyczny znany autorom w chwili tworzenia dokumentu. Nie umieszczamy w nim żadnych elementów oceniających. Informacje i badania oparte na historycznych danych lub wynikach oraz prognozy nie stanowią pewnego wskaźnika na przyszłość.

Nie odpowiadamy za Twoje działania lub zaniechania, zwłaszcza za to, że zdecydujesz się nabyć lub zbyć instrumenty finansowe na podstawie informacji z tej publikacji.

Nie odpowiadamy też za szkody, które mogą wynikać z bezpośredniego czy też pośredniego wykorzystania tych informacji. Inwestowanie na rynkach finansowych może wiązać się z istotnym poziomem ryzyka i wystąpienia znacznych strat zainwestowanych środków finansowych. Inwestując możesz stracić całość zainwestowanych środków a niektórych przypadkach Twoje straty mogą przekroczyć wartość zainwestowanego kapitału.

1	<u>Wstęp</u>	3
2	<u>Charakterystyka</u>	4
3	<u>Główne segmenty sektora</u>	5
4	<u>Sektor w Polsce</u>	6
	<u>Silne strony polskiego sektora</u>	7
	<u>Kluczowe czynniki, które pozwoliły na wzmocnienie sektora</u>	7
5	<u>Szanse</u>	8
6	<u>Ryzyka</u>	9
7	<u>Perspektywy</u>	10
8	<u>Wnioski</u>	11
9	<u>Bibliografia</u>	11

Wstęp

Sektor rolno-spożywczy odpowiada za podstawowy aspekt życia - dostarczanie żywności. Branża ta łączy wszystkie procesy konieczne do zapewnienia jej dostępności - **od produkcji rolnej, przez przetwórstwo, aż po dystrybucję gotowych produktów.** Obejmuje wiele gałęzi, m.in. mleczarstwo, sektor owocowo-warzywny, mięsny, a także produkcję wyrobów tytoniowych i alkoholowych.

Oprócz produkcji żywności znaczenie nabiera również inna część sektora - tworzenie biopaliw z roślin oleistych czy cukru. Mogą one być wykorzystane w energetyce czy motoryzacji, zwiększając zakres zastosowań produktów rolnych. Wraz z rosnącym naciskiem na ekologię, naturalne paliwa i związane z nimi technologie zyskują coraz większą rolę.

Sektor ten posiada również inne cechy:

- **Znaczenie dla gospodarki** - odgrywa on ważną rolę w tworzeniu PKB krajów, w tym w eksporcie i produkcji przemysłowej.
- **Waga dla społeczeństwa** - zapewnia miejsca pracy, dochody dla ludności wiejskiej oraz pomaga utrzymywać lokalną kulturę i tradycję.
- **Wpływ na środowisko** - stosowane metody i środki w rolnictwie oraz jego przetwórstwie oddziałują na jakość żywności, a w szerszej perspektywie na zdrowie ludzi, dobrostan innych organizmów i klimat.

Charakterystyka

Sektor rolniczo-spożywczy posiada kilka charakterystycznych cech:

Relatywnie stały popyt, niezależnie od koniunktury gospodarczej

Ze względu na to, że pożywienie jest dobrem pierwszej potrzeby, zapotrzebowanie na nie utrzymuje się na stabilnym poziomie - wręcz rośnie wraz ze wzrostem liczby ludności na świecie.

Sezonowość

Pory roku wpływają na dostępność wielu produktów, co przekłada się na ceny rynkowe surowców. Może to dotyczyć zarówno zbóż, jak i chociażby owoców sezonowych, takich jak nektarynki.

Silna regulacja

Normy sanitarne czy środowiskowe to tylko przykłady przepisów w dużym stopniu dotyczących sektora rolno-spożywczego. Ma to szczególne znaczenie w Unii Europejskiej, gdzie nawet najmniejsze naruszenia mogą spotkać się z poważnymi konsekwencjami.

Grupa odbiorców produktów

Specyfiką tego sektora jest to, że jego ostateczną grupę docelową stanowią gospodarstwa domowe. Produkty, po przejściu przez etap rolnictwa i przetwórstwa, trafiają ostatecznie na domowe stoły jako przedmiot codziennej konsumpcji.

Wpływ ogólnej polityki

Nowe strategie, takie jak program UE „Od pola do stołu” (ang. „Farm to Fork”), mają kluczowy wpływ na sektor. Określają one cele dotacji i finansowania, co może skłaniać rolników do - w tym przypadku - wdrażania bardziej ekologicznych rozwiązań czy redukcji stosowania szkodliwych pestycydów.

Zależność od pogody

Pogoda ma często decydujący wpływ, szczególnie na rolnictwo - nagłe powodzie, susze czy pożary spowodowane upałami mogą zaprzepaścić wielomiesięczną pracę. Ograniczona dostępność surowców szybko przekłada się na wzrost cen, podbijając inflację na poziomie regionalnym, krajowym i światowym. Niekorzystne zjawiska pogodowe mogą więc doprowadzić do poważnych kryzysów - nie tylko dla gospodarek, ale i dostępności pożywienia.

Znaczenie subwencji

Subwencje stanowią ważny element rolnictwa - dofinansowania od państwa i Unii Europejskiej pozwalają m.in. na szybsze wprowadzanie bardziej ekologicznych rozwiązań, modernizację gospodarstw i maszyn. Mają szczególne znaczenie również w przypadku kryzysów spowodowanych ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi. Mogą znacząco wpływać na poziom konkurencyjności krajowego rolnictwa.

Główne segmenty sektora

1. Produkcja pierwotna (rolnictwo)

Obejmuje uprawę roślin (m.in. zboża, owoce, warzywa) oraz hodowlę zwierząt (mięso, jaja, mleko). Stanowi fundament całego sektora - to pierwszy element w rolno-spożywczym łańcuchu dostaw.

2. Przetwórstwo spożywcze

Polega na przekształceniu produktów rolnych w gotowe towary. Należą do niego m.in. piekarnictwo, cukiernictwo czy produkcja gotowych dań w pudełkach. Segment ten odpowiada też za tworzenie produktów dostosowanych do specyficznych grup konsumentów, np. żywności bezglutenowej. Co więcej, umożliwia całoroczną dostępność sezonowych produktów - dzięki mrożeniu, konserwacji czy innym metodom przetwarzania.

3. Dystrybucja i sprzedaż

Obejmuje handel detaliczny i hurtowy, czyli sprzedaż żywności końcowemu odbiorcy. W skład tego segmentu wchodzi m.in. sklepy spożywcze, supermarkety czy sieci hurtowe.

4. Recykling żywności

To wciąż młody segment, ale jego rozwój będzie przyspieszany przez regulacje środowiskowe i rosnące znaczenie gospodarki o zamkniętym obiegu. W jego skład wchodzi m.in. produkcja biopaliw wykorzystywanych w transporcie, biogaz do wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej, czy naturalne nawozy organiczne. Trend ten staje się coraz bardziej powszechny, a rozwiązania oparte na recyklingu wdrażają już także globalne korporacje, takie jak McDonald's.

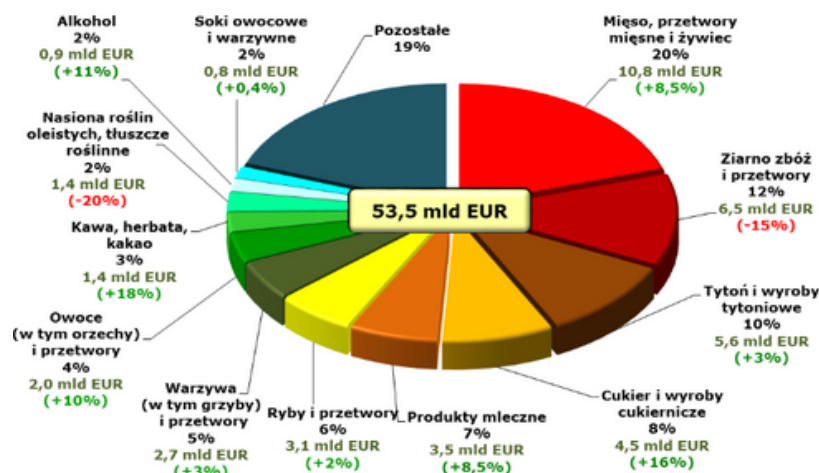
Sektor w Polsce

Sektor rolno-spożywczy w Polsce rozwinął się szczególnie po dołączeniu kraju do UE - obecnie rodzimy rynek zajmuje 6. miejsce w Europie pod względem wielkości. Jest też jednym z nielicznych sektorów o dodatnim saldzie wymiany handlowej, które od momentu akcesji do UE stale rośnie.

W latach 2004-2023 wartość polskiego eksportu w tym obszarze zwiększyła się prawie dziesięciokrotnie - z 5,2 do 51,8 mld euro.

Co więcej, udział eksportu w produkcji sprzedanej przemysłu spożywczego wzrósł w tym okresie z ok. 18% do ponad 46%.

Głównymi odbiorcami polskiej żywności pozostają kraje europejskie, odpowiadające za ok. 80% eksportu.

Wykres 1: Struktura towarowa eksportu produktów rolno-spożywczych z Polski w 2024 r.

Źródło: "Wyniki Polskiego Handlu Towarami Rolno-spożywczymi W 2024 R. - Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa - Portal Gov.pl." Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, www.gov.pl/web/kowr/wyniki-polskiego-handlu-towarami-rolno-spozywczymi-w-2024-r

Po upadku komunizmu w latach 90. polskie rolnictwo borykało się z wieloma problemami - m.in. z **dużym rozdrobnieniem gospodarstw**, co obniżało efektywność, a także z **brakiem nowych technologii**, co zmniejszało konkurencyjność względem zachodniego rolnictwa. Sytuacja zmieniła się po przystąpieniu Polski do UE w 2004 roku. **Dopłaty z funduszy europejskich, większa liczba inwestycji, rosnący eksport i dostosowanie do unijnych norm przyczyniły się do rozkwitu sektora.** Znaczenie miało również **zmniejszenie liczby gospodarstw** - mniejsze, nieopłacalne jednostki upadły lub sprzedawały swoją ziemię większym podmiotom.

To zjawisko miało zarówno pozytywne, jak i negatywne skutki. Z jednej strony **wzrosła efektywność**, co pozwoliło zwiększyć eksport i znaczenie polskiego rolnictwa w Europie. Z drugiej - **masowość produkcji odbiła się na jakości żywności**. Szersze stosowanie pestycydów, antybiotyków czy innych chemicznych środków wpłynęło na pogorszenie jej jakości w porównaniu z produktami dawnej wytwarzanymi w rodzinnych gospodarstwach. Masowe użycie antybiotyków w hodowli prowadzi także do wzrostu odporności bakterii, co w przyszłości może zagrozić zarówno gospodarstwu, jak i zdrowiu ludzi.

Jednak wraz z zaostrzeniem regulacji, szczególnie w UE, oraz popularyzacją naturalnej i ekologicznej żywności, sektor w coraz większym stopniu zwraca się w stronę lepszej jakości produktów.

Silne strony polskiego sektora

- Polska należy do krajów o **wysokich standardach i normach produkcji żywności**, co w połączeniu z **atrakcyjną ceną** pozwala konkurować na rynkach zagranicznych
- Dużym zainteresowaniem cieszą się **polskie produkty mleczarskie, drób, wyroby czekoladowe oraz przetwory owocowo-warzywne**
- **Modernizacja** przemysłu spożywczego i rozwój infrastruktury rolniczej (np. systemy nawadniające, zakłady przetwórcze) zwiększyły potencjał produkcyjny
- Polska posiada również **silne tradycje rolnicze i szeroką bazę surowcową**, obejmującą m.in. wysokiej jakości zboża, mięso, mleko, owoce i warzywa (np. jabłka, buraki cukrowe)

Kluczowe czynniki, które pozwoliły na wzmocnienie sektora

- **Rosnący eksport** polskiej żywności, głównie do krajów UE
- **Napływ nowych inwestycji**, w dużej mierze wspieranych przez środki publiczne i unijne

Szanse

Stąły popyt na produkty spożywcze

Ze względu na krytyczne znaczenie sektora - każdy przecież musi coś jeść - popyt na żywność utrzymuje się na względnie stałym poziomie. **Nawet w czasach gorszej koniunktury nie spada on gwałtownie.** Oczywiście, bardziej specjalistyczne produkty mogą tracić klientów, jednak fundament sektora, np. zboża czy podstawowe artykuły spożywcze, pozostają kluczowe dla codziennego funkcjonowania społeczeństw.

Mniejszy wpływ koniunktury gospodarczej

Stąły popyt oznacza większą odporność sektora na cykle gospodarki. Z tego powodu inwestycje w branżę rolno-spożywczą mogą być mniej ryzykowne niż w innych obszarach gospodarki - czyni to z niego sektor defensywny.

Transformacja technologiczna i automatyzacja

Nowe technologie w sektorze zwiększają efektywność, pozwalają ograniczyć koszty pracy, a także minimalizować straty - np. dzięki lepszemu monitorowaniu plonów czy procesów produkcji.

Wzrost popytu na ekologiczne produkty

Rosnące zainteresowanie ekologiczną i naturalną żywnością **może być szansą dla lokalnych, regionalnych gospodarstw**, które oferują bardziej jakościowe, niszowe produkty.

Ryzyka

Konflikty międzynarodowe i łańcuchy dostaw

Wojny i inne konflikty mogą wpłynąć na zmiany w łańcuchach dostaw oraz utrudnić lub zmienić przepływ żywności. Dla Polski szczególnie istotne są kraje europejskie - przykładem ich oddziaływania może być sytuacja związana z napływem ukraińskiego zboża, co miało poważne konsekwencje dla lokalnych producentów.

Szczególnie w ostatnim czasie na znaczeniu zyskują **wojny celne** - polityka handlowa USA potrafi gwałtownie zmieniać rynek transferu produktów spożywczych. Przykładowo, po wprowadzeniu w sierpniu 2025 roku 50% cła na brazylijską kawę i wołowinę, ich eksport do Stanów Zjednoczonych stał się niemal nieopłacany, co wywołało konsekwencje zarówno dla sektora w Brazylii, jak i w USA.

Ryzyko pogodowe

Susze, powodzie, wahania temperatur czy pożary stają się coraz częstsze i mają ogromny wpływ przede wszystkim na pierwszy element łańcucha - rolnictwo. Mogą one w jednej chwili zniszczyć wiele miesięcy pracy.

Wysoka zmienność cen surowców

Ceny płodów rolnych **mocno uzależnione są od warunków pogodowych i globalnej sytuacji.**

Wysokie koszty energii

Wysokie ceny energii podnoszą koszty produkcji - zarówno **bezpośrednio** (przetwórstwo, maszyny), jak i **pośrednio**, np. przez wzrost cen nawozów czy środków ochrony roślin.

Regulacje prawne

Szczególnie w UE, rolnicy i firmy działające w sektorze **muszą dostosować się do rygorystycznych norm środowiskowych, zasad dobrostanu zwierząt i standardów jakości żywności.** Odchylenia od wymagań mogą skutkować wysokimi karami finansowymi.

Perspektywy

→Popularyzacja bio-żywności

Konsumenci coraz częściej zwracają uwagę na ochronę zdrowia i środowiska, wybierając produkty bardziej ekologiczne i mniej przetworzone. Wartość tego rynku systematycznie rośnie. Coraz więcej polskich producentów dostosowuje swoją ofertę do oczekiwań konsumentów, wprowadzając zdrowszą i bardziej naturalną żywność.

Dodatkowo, rozwój ten wspierają regulacje. Jednym z celów unijnej strategii "Od Pola do Stołu" jest zwiększenie udziału ekologicznego rolnictwa do 25% gruntów rolnych w UE do 2030 roku. Dla porównania, w 2022 roku na terenie UE poziom ten wynosił 10,5%, a w latach 2012-2022 powierzchnia upraw ekologicznych wzrosła aż o 79%. Państwa członkowskie zachęcane są również do opracowania własnych planów wspierających tę transformację.

→Zmiany w strukturze konsumpcji

Poza popularyzacją zdrowej żywności, rośnie zainteresowanie innymi segmentami rynku, takimi jak alternatywne źródła białka (np. roślinne), produkty wegetariańskie i wegańskie, gotowe posiłki w pudełkach czy produkty wysokoproteinowe.

→Rozwój kanałów sprzedaży, w tym e-commerce

Poza ekspansją małych sklepów proximity (czyli bliskich do klienta - np. Żabka, Dino), dużym potencjałem cechuje się e-commerce. Umożliwia on wygodne porównywanie cen, łatwiejszy dostęp do szerszej oferty oraz dostawę produktów prosto do domu.

→Zwiększenie automatyzacji

Każdy z czterech głównych segmentów sektora rolno-spożywczego korzysta na rozwoju technologii. Rolnictwo wykorzystuje coraz dokładniejsze systemy monitorowania i prognozowania dzięki sztucznej inteligencji, przetwórstwo automatyzuje procesy produkcji, a sprzedaż wdraża kasy samoobsługowe i sklepy bezobsługowe. Z jednej strony oznacza to mniej kosztów, z drugiej może prowadzić do zmian na rynku pracy.

Wnioski

Sektor rolno-spożywczy, w porównaniu z innymi obszarami gospodarki, **wyróżnia się względną odpornością na cykle koniunkturalne głównie ze względu na krytyczne znaczenie żywności**. Z drugiej strony **jest jednak mocno uzależniony od publicznego finansowania**, które wspiera zarówno technologiczne unowocześnienia, jak i pomaga stabilizować sytuację w czasach kryzysów wywołanych m.in. przez zjawiska pogodowe. Wśród najważniejszych perspektyw stojących przed sektorem można wskazać **rosnącą popularność bio-żywności, dalszą automatyzację oraz rozwój e-commerce i sklepów proximity**, które pozwalają być coraz bliżej klienta.

Bibliografia

- "Zmiany W Sektorze Rolno-spożywczym - Ministerstwo Rolnictwa I Rozwoju Wsi - Portal Gov.pl." Ministerstwo Rolnictwa I Rozwoju Wsi, www.gov.pl/web/rolnictwo/zmiany-w-sektorze-rolno-spozywczym.
- "Przetwórstwo Rolno-spożywcze - Ministerstwo Rolnictwa I Rozwoju Wsi - Portal Gov.pl." Ministerstwo Rolnictwa I Rozwoju Wsi, www.gov.pl/web/rolnictwo/przetworstwo-rolno-spozywczym.
- Rolnictwo ekologiczne w UE. ISBN 978-92-849-2898-9, Komisja Europejska, Europejski Trybunał Obrachunkowy, 2024, <https://doi.org/10.2865/5062>.
- "Przemysł spożywczy w Polsce - czym się charakteryzuje i jakie wymagania stawia?" Elis, 17 Apr. 2025, pl.elis.com/pl/grupa-elis/aktualnosci/wiadomosci/przemysl-spozywczy-w-polsce-czym-sie-charakteryzuje-i-jakie. Accessed 30 Aug. 2025.
- Analiza rynku rolno-spożywczego w Polsce wraz z rekomendacjami produktów, które mogą być przedmiotem obrotu handlowego na Platformie Żywnościowej. Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Dec. 2018, platformazywnosciowa.com.pl/wp-content/uploads/2019/12/RAPORT-TEMATYCZNY-NR-1.pdf.
- Alexander Piwowarski. "Polski Przemysł Rolno-spożywczy: Na Polskich Jabłkach I Kurach Zarabia Się Miliony." Obserwator Gospodarczy, 9 Nov. 2024, obserwatorgospodarczy.pl/2024/11/08/polski-przemysl-rolno-spozywczy.
- "Strategia „Od pola do stołu”." Rada Unii Europejskiej, 12 Feb. 2025, www.consilium.europa.eu/pl/policies/from-farm-to-fork. Accessed 30 Aug. 2025.
- Przemysł Rolno-spożywczy W Polsce. Analiza Rynku. 20 Aug. 2025, www.spozywczetechnologie.pl/miesne-technologie/wiadomosci-branzowe/669/przemysl-rolno-spozywczy-polsce-analiza-ryнку.
- "All About Food Processing." IFT, www.ift.org/policy-and-advocacy/advocacy-toolkits/food-processing. Accessed 30 Aug. 2025.
- "Rynek Spożywczy W 2025 Roku: Stabilny Wzrost I Odbudowa Konsumpcji - PMR." PMR, 31 Jan. 2025, www.pmrmarketexperts.com/wiadomosci/rynek-spozywczy-w-2025-roku-stabilny-wzrost-i-odbudowa-konsumpcji.
- Oskar Górzyński. "Celna' środa Trumpa. „Ofiarami" półprodukty z miedzi, Brazylia i przesyłki niskiej wartości." Bankier.pl, 30 July 2025, www.bankier.pl/wiadomosci/Celna-sroda-Trump-a-Ofiarami-polprodukty-z-miedzi-Brazylia-i-przesylki-niskiej-wartosci-8986637.html.
- Turning Used Cooking Oil Into Fuel. corporate.mcdonalds.com/corpmcd/our-stories/article/cookingoil-to-fuel.html.

Użyte zdjęcia:

- <https://pixabay.com/pl/photos/kombajn-zbo%C5%BCowy-rolnictwo-zbi%C3%B3r-9738590/>
- <https://pixabay.com/pl/photos/kok-sezam-pieczyna-pieczony-8447394/>
- <https://pixabay.com/pl/photos/wino-ser-sklep-spo%C5%BCywczy-sklep-4641617/>
- <https://pixabay.com/pl/photos/lato-pole-zbo%C5%BCe-k%C5%82osy-4350999/>
- <https://pixabay.com/pl/photos/burak-buraki-warzywa-rynek-3440339/>
- <https://pixabay.com/pl/photos/jab%C5%82ka-zbi%C3%B3r-owoce-produkowa%C4%87-5619618/>
- <https://pixabay.com/pl/photos/hokkaido-dynia-dynia-zbi%C3%B3r-warzywa-3636239/>
- <https://pixabay.com/pl/photos/jab%C5%82ka-kosz-owoce-kosz-jab%C5%82ek-805124/>
- <https://pixabay.com/pl/photos/cekolada-cukierek-283669/>
- <https://pixabay.com/pl/photos/cebule-warzywa-bia%C5%82a-cebula-1397037/>
- <https://pixabay.com/pl/photos/ser-rafinacja-mleko-5125021/>

O autorce

Emilia Banek

(ur. 10 stycznia 2008 r.) uczennica II Liceum Ogólnokształcącego w Tarnowie w klasie z programem matury International Baccalaureate. W ramach redakcji Finanse bez Filtrów zajmuje się głównie tworzeniem edukacyjnych ebooków oraz raportów (m.in. na temat perspektyw polskich spółek w scenariuszu zakończenia wojny w Ukrainie). W ramach redakcji prowadzi także wywiady i bierze udział w konferencjach ekonomicznych.

Interesuje się rynkami finansowymi, ekonomią i geopolityką. Śledzi sytuację na warszawskiej giełdzie i uwielbia analizować, jak wydarzenia na świecie wpływają na biznes.

